

Neet populacija - izazovi zapošljavanja u nekim europskim zemljama

Hering Stubičan, Josipa

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:630295>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-09**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET ZAGREB
STUDIJSKI CENTAR SOCIJALNOG RADA

JOSIPA HERING STUBIČAN

**NEET POPULACIJA - IZAZOVI ZAPOSŁJAVANJA U
NEKIM EUROPSKIM ZEMLJAMA**

DIPLOMSKI RAD

ZAGREB, 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET ZAGREB
STUDIJSKI CENTAR SOCIJALNOG RADA
SOCIJALNA POLITIKA

JOSIPA HERING STUBIČAN

**NEET POPULACIJA - IZAZOVI ZAPOSŁJAVANJA U
NEKIM EUROPSKIM ZEMLJAMA**

DIPLOMSKI RAD

izv. prof. dr. sc. Marijana Majdak

ZAGREB, 2022

Sadržaj:

1. Uvod.....	1
2. NEET populacija.....	2
3. Europska Unija i NEET populacija.....	4
3.1. <i>Europa 2020.....</i>	4
3.2. <i>Tvoj prvi EURES posao.....</i>	5
3.3. <i>Garancija za mlade.....</i>	6
3.4. <i>Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali.....</i>	7
4. NEET u Europskoj uniji.....	8
4.1. <i>Tržište rada u Europskoj uniji.....</i>	14
5. Izazovi zapošljavanja NEET populacije u europskim zemljama.....	14
5.1. <i>Izazovi zapošljavanja NEET populacije u Hrvatskoj.....</i>	19
5.2. <i>Izazovi zapošljavanja NEET populacije u Njemačkoj.....</i>	23
5.3. <i>Izazovi zapošljavanja NEET populacije u Nizozemskoj.....</i>	25
5.4. <i>Izazovi zapošljavanja NEET populacije u Danskoj.....</i>	27
6. Zaključak.....	29
7. Literatura.....	32

Neet populacija - izazovi zapošljavanja u nekim europskim zemljama

Sažetak:

Neet populacija obuhvaća mlade od 15 do 29 godine koji nisu u sustavu obrazovanja, nisu zaposleni te se ne usavršavaju (Neet - not in employment, education or training). Oni se teško zapošljavaju te su u većem riziku od siromaštva. Europska unija je prepoznala NEET populaciju kao problem te je donijela nekoliko dokumenata i smjernica kao bi se njen broj smanjio na ispod 10%. Najvažniji dokumenti su Strategija Europa 2020 te Garancija za mlade. Neke od zemalja koje su uspjele doseći taj postotak su Njemačka, Nizozemska i Danska, dok je postotak NEET populacije u Hrvatskoj veći od 10%. Najbrojniji pripadnici NEET skupine su žene, dok su migranti, osobe s invaliditetom, osobe s nižim prihodima, osobe s nižim stupnjem obrazovanja, osobe koje žive u ruralnim područjima te čiji roditelji su razvedeni ili imaju niži stupanj obrazovanja, u većem riziku od ulaska u NEET status. Kao najveći problem kod NEET populacije se ističe pronalazak iste jer o njoj nema podataka ni evidencije. Zbog toga je bitna suradnja između različitih ministarstava, posebno sustava obrazovanja ni zapošljavanja, lokalne sredine i stručnjaka, kako bi se mladi u NEET statusu identificirali i kako bi se pronašao način kako im pomoći da nastave obrazovanje, usavršavanje ili izađu na tržište rada.

Ključne riječi: NEET, Europska unija, dokumenti

Neet population – challenges of employment in some European countries

Abstract:

Neet population includes young people between the ages of 15 and 29 who are not in the education system, are not employed and in training (Neet - not in employment, education or training). They find it difficult to find employment and are at greater risk of poverty. The European Union recognized the NEET population as a problem and adopted several documents and guidelines in order to reduce its number to below 10%. The most important documents are the Europe 2020 Strategy and the Youth Guarantee. Some of the countries that managed to reach that percentage are Germany, Netherlands and Denmark, while the percentage of the NEET population in Croatia is higher than 10%. The most numerous members of the NEET group are women, while migrants, people with disabilities, with lower income, people with a lower level of education, people who live in rural areas and whose parents are divorced or have a lower level of education are at a higher risk of entering NEET status. The biggest problem with the NEET population is finding it, because there is no data or records about it. This is why cooperation between different ministries, especially the education and employment systems, the local environment and experts, is essential in order to identify young people in NEET status and to find a way to help them continue their education, training or enter the labour market.

Key words: NEET, European Union, documents

Izjava o izvornosti

Ja, Josipa Hering Stubičan, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autorica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Ime i prezime: Josipa Hering Stubičan

Datum: 07.09.2022.

1. Uvod

NEET populacija obuhvaća mlade od 15 do 29 godine koji nisu u sustavu obrazovanja, nisu zaposleni te se ne usavršavaju (*Neet - not in employment, education or training*). NEET populacija obuhvaća radno neaktivne mlade (Bilić i Jukić, 2014.). Radni status ima vrlo bitnu ulogu u društvu jer pruža ekonomsku neovisnost i socijalnu uključenost pojedinca, a zaposlenost možemo nazvati "ljepilom koje drži naše društvo na okupu" (Bejaković, 2020.). Pripadnici NEET skupine teško se zapošljavaju i zbog toga su u većem riziku od siromaštva. Prema podacima Eurostata iz 2018. godine u Europskoj uniji živi 38 milijuna mladih u dobi između 18 i 24 godine, a 14,3%, odnosno 5,4 milijuna mladih je nezaposleno, nije u sustavu obrazovanja te se ne usavršavaju¹. Najviše mladih pripadnika NEET populacije živi u Italiji, zatim je slijedi Rumunjska, Mađarska, Bugarska te Grčka. Najmanje pripadnika te populacije živi u Nizozemskoj, Švedskoj, Sloveniji, Danskoj te Luksemburgu². Europska unija nastoji od 2010. godine usmjeriti socijalne politike država članica prema mladima, njihovom zapošljavanju, obrazovanju te uključivanju u društvo. Cilj strategije Europa 2020 je bio otvoriti više radnih mjesta te povećati kvalitetu življenja nakon ekonomske krize 2008. godine, kada je u mnogim zemljama porasla stopa nezaposlenosti, ali i stopa nezaposlenosti mladih (Bruno, 2014.). Njeni glavni ciljevi usmjereni su na zapošljavanje, istraživanje i inovacije, klimatske promjene i energetiku, obrazovanje te borbu protiv siromaštva (Europa 2020, 2010.). Od tih pet ciljeva, možemo reći kako su dva usmjerena na NEET populaciju - zapošljavanje i obrazovanje. Europska unija predlaže da do kraja 2020. godine 75% populacije od 20 do 64 godine bude zaposleno, postotak mladih koji napuste obrazovanje bi trebao biti ispod 10%, a najmanje 40% mlade generacije bi trebalo završiti tercijarni stupanj obrazovanja. Na temelju navedenih ciljeva, pokrenuta je inicijativa 'Mladi u pokretu' čiji je cilj povećanje učinka obrazovnog sustava, poboljšati njegovu kvalitetu te samim time olakšati ulazak mladih na tržište rada.

¹ EU-projekti (2018). *Znate li tko pripada NEET populaciji?*. Posjećeno: 1.3.2022. na mrežnoj stranici EU-projekti: <https://www.eu-projekti.info/>

² EU-projekti (2018). *Znate li tko pripada NEET populaciji?*. Posjećeno: 1.3.2022. na mrežnoj stranici EU-projekti: <https://www.eu-projekti.info/>

U ovom radu ću više govoriti o politikama zapošljavanja NEET populacije u odabranim europskim zemljama.

2. NEET populacija

Europska zaklada za poboljšanje životnih i radnih uvjeta je provodila istraživanje o različitosti NEET osoba te je u istraživanju zaključeno da je moguće prepoznati izazove i karakteristike NEET osoba na koje se može pozitivno utjecati putem pozitivnih politika (Bedeniković, 2017.). Pokazatelji su:

- Socio-demografski faktori – s porastom godina života raste i broj NEET osoba, a žene mlađe dobi su više izložene da postanu dio NEET skupine.
- Obrazovni uspjeh – najveći udio u NEET populaciji čine mladi ljudi sa završenim sekundarnim stupnjem obrazovanja, dok se rizik pripadanja toj skupini smanjuje što je viša razina obrazovanja.
- Registracija pri zavodu za zapošljavanje – iako je više od pola NEET populacije nezaposleno i više od dvije trećine bi htjelo raditi, samo 57% NEET populacije je registrirano na Zavodima pri zapošljavanje.
- Kompozicija – više od polovice pripadnika NEET populacije se sastoji od kratkoročno i dugoročno nezaposlenih.
- Varijacije između grupa – postoje široke varijacije između zemalja članica EU u kompoziciji i veličini NEET populacije, npr. u zapadnim, nordijskim i kontinentalnim zemljama većina te populacije je kratkoročno nezaposlena, u mediteranskim i južnim zemljama u najvećoj mjeri su to dugoročno nezaposleni i obeshrabreni radnici, a u istočnim zemljama žene najčešće postaju dio NEET populacije (najčešći razlozi su obiteljske i majčinske obaveze).

Obzirom na pokazatelje, razlikujemo 7 skupina NEET populacije (Bedeniković, 2017.):

- Kratkotrajno nezaposleni – osobe koje traže posao te mogu početi s radnom u roku dva tjedna uz trajanje nezaposlenosti ispod 12 mjeseci.
- Dugotrajno nezaposleni – osobe koje traže posao te mogu početi s radnom u roku dva tjedna uz trajanje nezaposlenosti iznad 12 mjeseci.

- Ponovno upisani – osobe koje se dijele na one koji ne traže zaposlenje jer su pronašli posao koji će uskoro započeti raditi, osobe koje ne traže zaposlenje i nisu pronašle posao jer čekaju poziv na posao koji su prethodno radili, osobe koje traže zaposlenje, ali nisu u mogućnosti krenuti na posao zbog obrazovanja ili osposobljavanja.
- Nedostupni – dijele se na osobe koje ne traže zaposlenje zbog bolesti ili nesposobnosti te osobe koje traže zaposlenje, ali nisu u mogućnosti krenuti na posao zbog bolesti ili nesposobnosti.
- Obiteljske obaveze – uključuju osobe koje ne traže posao zbog čuvanja djeteta, odraslih osoba s invaliditetom te ostalih osobnih ili obiteljskih obaveza i osobe koje traže posao, no nisu u mogućnosti započeti s radom unutar 2 tjedna zbog obiteljskih obaveza.
- Obeshrabreni radnici - -osobe koje ne traže posao zbog osjećaja da je rad nedostupan.
- Ostale NEET osobe – razlikujemo one koje ne traže posao radi umirovljenja ili nespecificiranih razloga te osobe koje traže posao, ali nisu u mogućnosti započeti s radom iz nespecificiranih razloga, radi vojne službe ili zbog angažmana u civilnim službama u zajednici.

Glavni razlog ulaska u NEET populaciju je niska razina obrazovanja, kao i stjecanje osnovnih vještina pisanja i računanja (Bedeniković, 2017.). Ne-kognitivne vještine koje uključuju savjesnost, otvorenost za nova iskustva ili emocionalnu stabilnost, su bitne u završetku obrazovanja i pronalasku zaposlenja. Kod žena je pripadnost NEET populaciji još više izražena zbog zasnivanja obitelji – mladi u dobi od 25 do 29 godina češće se odlučuju na djecu, a upravo žena ostaje doma s djetetom dok muškarac radi (Bedeniković, 2017.). Također, zdravlje je jedan od bitnih faktora koji utječu na pripadnost NEET populacije te se NEET populacija u prosjeku pet puta više žali na probleme sa zdravljem nego njihovi vršnjaci koji ne pripadaju NEET populaciji. Mladi koji su rođeni u inozemstvu su također u većem riziku da postanu pripadnici NEET populacije nego oni rođeni u svojoj domovini. Pripadnici NEET populacije su manje skloni suživotu sa roditeljima u odnosu na vršnjake koji nisu pripadnici NEET populacije. Oko 50% ukupnog broja NEET populacije živi s roditeljima, dok skoro

dvije trećine onih koji nisu pripadnici te skupine živi s roditeljima (Bedeniković, 2017.). Problem koji je prisutan kod zapošljavanja mladih u Hrvatskoj je kasni ulazak na tržište rada čime se smanjuje stopa aktivnosti mladih te socijalna isključenost i nepovoljan položaj kod dugotrajno nezaposlenih mladih (Bedeniković, 2017.).

3. Europska Unija i NEET populacija

Europska unija je 2010. godine pokrenula strategiju Europa 2020 po kojoj su države članice kroz 10 godina trebale ostvariti određene ciljeve. Jedan od tih ciljeva je i cilj usmjeren na obrazovanje te zapošljavanje mladih. 2010. godine broj NEET populacije je iznosio 17%³. Cilj Europske unije je bio smanjiti broj mladih koji napuštaju školovanje na ispod 10% do 2020. godine. Obzirom na brojnost, NEET populacija je postala jedan od prioriteta EU. Potaknuta time, 2013. godine Europska unija je izradila plan smanjivanja udjela NEET populacije od 2014. do 2020. godine. pod nazivom Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali. 2013. godine prosječan udio mladih Europljana koji nisu bili uključeni u obrazovanje, zaposlenje ili program osposobljavanja je bio 17,2% (Eurostat, 2020.). U Hrvatskoj je taj postotak iznosio 23,2%, u Nizozemskoj 6,9%, Švedskoj 7,7%, a u Danskoj 7,9% (Eurostat, 2020.). Do 2020. godine broj NEET populacije se vidno smanjio u nekim zemljama, a na razini Europske unije taj postotak je iznosio 13,1% (Eurostat, 2021.).

3.1. Europa 2020

Kako je već navedeno, strategija Europa 2020 je pokrenuta 2010. godine te je predstavljala novi početak za zemlje članice Europske unije nakon svjetske ekonomske i financijske krize 2008. Godine. Do 2020. godine EU je zadala nekoliko ciljeva zemljama članicama – 75% populacije od 20 do 64 godine bi trebalo biti zaposleno, u istraživanja i razvoj se treba investirati 3% BDP-a Europske unije, potrebno je ispuniti klimatsko – energetske ciljeve, 20 milijuna ljudi manje u Europskoj uniji bi trebalo

³ Europski-fondovi (2015). *Europska unija se približila ciljevima za obrazovanjem postavljenim u strategiji Europa 2020*. Posjećeno: 1.3.2022. na mrežnoj stranici Europski-fondovi: <http://europski-fondovi.eu/>

biti u riziku od siromaštva, a postotak mladih koji napuštaju školovanje bi trebao biti ispod 10%, dok bi minimalno 40% mladih trebalo završiti tercijarni stupanj obrazovanja (Europa 2020, 2010.). U 2010. godini postotak NEET populacije je bio 15%, a mladih od 30 do 34 godine koji su završavali tercijarno obrazovanje 31%. Taj postotak se do kraja 2020. godine željelo povećati na 40%. Obrazovanje, usavršavanje i cjeloživotno učenje je prepoznato kao bitno i zbog podataka kako četvrtina od ukupnog broja učenika loše čita, a svaka sedma mlada osoba prerano napušta školovanje i usavršavanje (Europa 2020, 2010.). 50% mladih završi srednju školu, no to često ne odgovara potrebama tržišta rada. Također manje od svake treće osobe u dobi od 25 do 34 godine ima fakultetsku diplomu, dok taj broj u npr. SAD-u iznosi 40% (Europa 2020, 2010.). Zbog toga je pokrenuta inicijativa "Mladi u pokretu".

"Mladi u pokretu" ima za cilj povećati učinak i međunarodnu privlačnost europskih sveučilišta i podići cjelokupnu kvalitetu obrazovanja na svim razinama i kvalitetu osposobljavanja u Europskoj uniji (Europa 2020, 2010.). Nastoji taj cilj ostvariti promicanjem mobilnosti studenata i mladih stručnih osoba, a samim time i potaknuti mogućnost zapošljavanja mladih. Europska komisija, na razini Europske unije, radi na jačanju programa mobilnosti, sveučilišnih i istraživačkih programa, na njihovoj integraciji i povezivanju s nacionalnim programima, na zapošljavanju mladih kako bi se smanjila stopa nezaposlenosti, promicanju ulaska mladih na tržište rada putem stažiranja, pripravništva i kroz druga radna iskustva te dr. (Europa 2020, 2010.). Na nacionalnoj razini članice moraju ulagati u sustav obrazovanja i osposobljavanja, popraviti rezultate obrazovanja tako da obuhvaćaju bitne kompetencije s ciljem smanjenja ranog napuštanja školovanja, povećati otvorenost obrazovnih sustava tako da prilagode rezultate učenja potrebama tržišta rada te uz savjetovanje, usmjeravanje i pripravništvo popraviti ulazak mladih na tržište rada (Europa 2020, 2010.).

3.2. Tvoj prvi EURES posao

Od 2012. godine počeo se provoditi projekt "Tvoj prvi EURES posao" čiji je cilj bio pomoći mladima do 30 godina u Europskoj uniji da pronađu stažiranje, usavršavanje

ili da se zaposle u bilo kojoj od 28 zemalja Europske unije ili u Norveškoj te Islandu⁴. Na taj način se poticala mobilnost mladih diljem Europske unije, a poslodavcima se nastojalo pomoći da pronađu zaposlenike s potrebnim vještinama. Projekt se provodio do 2015. godine, a ponovno se počeo provoditi 2017. do 2020. godine.

3.3. Garancija za mlade

Europska unija je 2013. godine pokrenula inicijativu Garancija za mlade. Ona se sastoji od reformi i mjera kojima bi se osigurao sustav podrške za svaku mladu osobu od 15 do 30 godina kako bi se omogućila aktivacija na tržište rada u roku 4 mjeseca od napuštanja obrazovanja, završetka obrazovanja ili nezaposlenosti⁵.

Garancija za mlade je podijeljena u dvije cjeline. Reforme i mjere čiji je cilj spriječiti rano napuštanje obrazovanja te aktivacija mladih osoba koje nisu evidentirane kao nezaposlene osobe, nisu u sustavu obrazovanja ili usavršavanja. Drugu cjelinu čine reforme i mjere koje su usmjerene na aktivaciju mladih na tržište rada kroz stvaranje radnih mjesta za mlade putem subvencija, poticanja na poduzetništvo, osnaživanjem poslodavaca za ponudu mogućnosti učenja na radnom mjestu (pripravništvo, stručno osposobljavanje) i sl.

Garancija za mlade se uspješno provodi u svim zemljama Europske unije te od zemalja traži mnoge strukturne reforme. Reforme na prvom mjestu uključuju prilagodbu javnih tijela za zapošljavanje. Ona moraju osigurati individualan pristup i savjetovanje koje je prilagođeno mladim ljudima i njihovoj situaciji te im predložiti ponudu u skladu s njihovim znanjima i vještinama⁶. Mladima se mora pružiti strukovno obrazovanje u skladu s potrebama na tržištu rada i zato je potrebna uska suradnja između sindikata, udruga poslodavaca, obrazovnih ustanova te javnih tijela – radi osmišljavanja odgovarajućih programa izobrazbe i treninga.

⁴ Europska komisija. *Vaš prvi posao preko EURES-a*. Posjećeno 24.2.2022 na mrežnoj stranici:

https://ec.europa.eu/info/index_hr

⁵ EU-projekti (2014). *Plan implementacije Garancija za mlade Republike Hrvatske*. Posjećeno: 24.2.2022. na mrežnoj stranici: <https://www.eu-projekti.info/>

⁶ EU-projekti (2014). *Plan implementacije Garancija za mlade Republike Hrvatske*. Posjećeno: 24.2.2022. na mrežnoj stranici: <https://www.eu-projekti.info/>

Procjenjuje se da Garancija za mlade na razini Europske unije stoji oko 21 milijardu eura godišnje, no neaktivna NEET populacija stoji još više – čak 153 milijarde eura godišnje – zbog doprinosa, izgubljenju zaradu i poreze (Bedeniković, 2017.). Od 2014. godine za sudjelovanje u programima Garancije mladih svake se godine prijavi više od 5 milijuna mladih, a više od 3,5 milijuna mladih, koji su prijavljeni u programe, prihvatiti ponudu za posao, pripravništvo, usavršavanje ili se nastavi školovati. Podaci pokazuju kako se nakon 5 godina provođenja broj nezaposlenih mladih osoba u EU smanjio za 2,3 milijuna. Broj mladih nezaposlenih koji se ne školuju ili ne osposobljavaju, odnosno NEET populacije, se smanjio za 1,8 milijuna. Udio NEET populacije u dobi od 15 do 24 godine se smanjio u odnosu na 2012. godinu, kada je bilo 13,2% NEET populacije, na 10,3% u 2018. godini.

2017. godine je donesena odluka da se Plan implementacije donosi na dvogodišnje razdoblje kako bi predložene mjere bile bolje usklađene s aktualnim položajem mladih na tržištu rada⁷. Plan implementacije garancije za mlade donesen 2019. godine definira NEET osobe kao mlade koji nisu zaposleni te koji se ne obrazuju. Dalje ih dijeli na mlade koji su nezaposleni i oni koji su ekonomski neaktivni – nemaju posao, ali ga ni aktivno ne traže.

3.4. Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali

Europska komisija je 2013. godine odobrila Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. - 2020. Cilj programa je pridonijeti rastu zapošljavanja i jačanju socijalne kohezije. Smanjenje NEET populacije jedan je od glavnih ciljeva Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali. Operativnim programom se ulaže u 4 bitna područja koja obuhvaćaju visoku zapošljivost i mobilnost radne snage, socijalno uključivanje, obrazovanje i cjeloživotno učenje te dobro upravljanje⁸. Kod mjera za održivo i kvalitetno zapošljavanje nezaposlenih osoba, posebno su naglašene mjere aktivne politike usmjerene na tržište rada za mlade, žene, dugotrajno

^{7 7} EU-projekti (2014). *Plan implementacije Garancija za mlade Republike Hrvatske*. Posjećeno: 24.2.2022. na mrežnoj stranici: <https://www.eu-projekti.info/>

⁸ Europski strukturni i investicijski fondovi. *OP Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020*. Posjećeno dana 6.4.2022 na mrežnoj stranici Europski strukturni i investicijski fondovi: <https://strukturnifondovi.hr/>

nezaposlene, starije te mjere za smanjenje rizika od gubitka posla. Mjere operativnog programa obuhvaćaju i usklađivanje znanja i vještina sa trenutnim potrebama tržišta rada. Tako se potiče strukovno i tercijarno obrazovanje, cjeloživotno učenje te u konačnici i pristup kvalitetnom obrazovanju. Socijalno uključivanje obuhvaća promicanje socijalne i ekonomske jednakosti, integraciju korisnika kroz prijelaz sa institucionalne skrbi na skrb u zajednici, suzbijanje diskriminacije, održivost socijalnih i zdravstvenih usluga te povećanje njihove dostupnosti te poticanje društvenog poduzetništva kao bitnog čimbenika za razvoj društva. Razvoj javne uprave je također jedno od bitnih područja kojima se doprinosi razvoju društva. Kroz Operativni program se nastoji poboljšati kapacitet i usluge javne uprave, koje uključuju i e-upravu, smanjenje korupcije i bolje upravljanje financijama. Također se želi pojačati partnerstvo i kapacitet socijalnih partnera i civilnog društva⁹.

Posebno su naglašeni mladi - nezaposleni, koji nisu u sustavu rada niti usavršavanja, odnosno NEET populacija, a na tržištu rada su u posebno nepovoljnom položaju.

4. NEET u Europskoj uniji

NEET populacija obuhvaća mlade od 15 do 29 godine, odnosno od 18 do 29 godine. No, ono što je zajedničkoj toj populaciji, bez obzira na raspon godina, je da su to mladi koji se ne školuju, ne rade ili se ne usavršavaju. Zbog toga su skupina koja je u riziku od socijalne isključenosti, ali i siromaštva.

Prema Eurostatu, 2021. godine je na razini Europske unije zabilježen postotak od 13,1% NEET populacije u dobi od 15 do 29 godine (Tablica 4.1.).

⁹ Europski strukturni i investicijski fondovi. *OP Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.* Posjećeno dana 6.4.2022 na mrežnoj stranici Europski strukturni i investicijski fondovi: <https://strukturnifondovi.hr/>

Tablica 4.1.

Postotak NEET populacije u europskim državama u dobi od 15 do 29 godine u 2021. godini

Belgija	10,1%	Francuska	12,8%	Nizozemska	5,5%
Bugarska	17,6%	Hrvatska	14,9%	Austrija	9,4%
Češka	10,9%	Italija	23,1%	Poljska	13,4%
Danska	8,4%	Cipar	15,4%	Portugal	9,5%
Njemačka	9,2%	Latvija	12,1%	Rumunjska	20,3%
Estonija	11,2%	Litva	12,7%	Slovenija	7,3%
Irska	9,8%	Luksemburg	8,8%	Slovačka	14,2%
Grčka	17,3%	Mađarska	17,7%	Finska	9,3%
Španjolska	14,1%	Malta	9,9%	Švedska	6%

Izvor: Eurostat, 2022.

Od europskih zemalja, najviše se ističu Italija (23,1%), Rumunjska (20,3%), Mađarska (17,7%), Bugarska (17,6%), Grčka (17,3%). Najmanji postotak NEET populacije Nizozemska (5,5%), imaju Švedska (6%), Slovenija (7,3%), Danska (8,4%), Luksemburg (8,8%), Njemačka (9,2%), Finska (9,3%) te Austrija (9,4%).

Pripadnici NEET populacije su ponekad privremeno u tom statusu – ako se nalaze između dva posla ili traže posao nakon završenog obrazovanja, dok kod nekih mladih NEET status može biti posljedica nepovoljnog društvenog položaja te značiti njihovo odustajanje od aktivnog sudjelovanja u društvu (Europska komisija, 2017.). NEET skupina je dosta dinamična. Ukupan broj pripadnika NEET skupini može biti isti, no pripadnici skupine se mogu brzo izmijeniti tako da pronađu posao ili nastave s daljnjim obrazovanjem (Europska komisija, 2017.). Iako je dinamična, postoji i "osnovna" NEET skupina koja se ne mijenja, a njeni pripadnici se suočavaju sa mnogo prepreka u nastojanju da pronađu zaposlenje.

Postoji nekoliko čimbenika koji utječu na vjerojatnost da osoba uđe u NEET populaciju, a to su invaliditet, status imigranta, niski stupanj obrazovanja, život u ruralnom području, niži dohodak, nezaposlenost roditelja, niski stupanj obrazovanja roditelja te razvedenost roditelja (Bilić, Jukić, 2014.). Prema Eurostatu (2021.), osobe sa nekom vrstom invaliditeta imaju 40% više mogućnosti postati pripadnici NEET populacije u odnosu na druge. Mladi imigranti su 70% više u riziku od ulaska u NEET populaciju nego domaći državljani (Eurostat, 2021.). Niski stupanj obrazovanja kod

mladih stvara tri puta veće šanse da postanu NEET populacija u usporedbi sa mladima sa završenim tercijarnim obrazovanjem (Eurostat, 2021.). Život u udaljenim naseljima povećava mogućnost za 1,5% da mlada osoba postane dio NEET populacije. Mladi sa nižim dohotkom u kućanstvu imaju više šanse da postanu dio NEET populacije u odnosu na mlade koji imaju prosječan dohodak. Mladi čiji su roditelji nezaposleni imaju 17% veće šanse da postanu dio NEET populacije (Eurostat, 2021.). Mladi sa nezaposlenim roditeljima su 17% više u riziku od toga da postanu NEET, dok mladi sa razvedenim roditeljima imaju 30% veći rizik od ulaska u NEET populaciju. Mladi koji dosta vremena pripadaju u NEET populaciju su često u riziku od siromaštva, socijalne isključenosti, zdravstvenih problema, nesigurnosti te kriminala (Eurostat, 2021.). Pripadnike NEET populacije nazivamo još "izgubljenom generacijom" zbog socijalne isključenosti i neaktivnosti mladih (Bilić, Jukić, 2014.).

Na Slici 4.1. možemo vidjeti postotak NEET populacije u Europskoj uniji po spolu u dobi od 15 do 29 godina.

Slika 4.1.

NEET populacija u Europskoj uniji prema spolu

Young people (aged 15–29) neither in employment nor in education and training, by sex and age, 2021
(%)

	Total				Men				Women			
	15-29 years	15-19 years	20–24 years	25–29 years	15-29 years	15-19 years	20–24 years	25–29 years	15-29 years	15-19 years	20–24 years	25–29 years
EU	13.1	6.8	14.8	17.3	11.8	7.1	14.3	13.6	14.5	6.4	15.3	21.2
Belgium	10.1	3.5	11.2	14.9	10.4	3.8	12.5	14.5	9.7	3.1	9.9	15.3
Bulgaria	17.6	9.4	18.8	23.9	14.5	9.1	16.5	17.6	20.9	9.8	21.1	30.5
Czechia	10.9	3.8	9.3	17.9	4.8	3.9	5.7	4.9	17.3	3.8	13.1	31.9
Denmark	8.4	4.3	9.6	10.8	8.0	4.7	9.1	9.7	8.9	3.9	10.1	11.9
Germany	9.2	5.0	9.7	12.1	7.9	5.2	9.2	8.7	10.6	4.8	10.1	15.7
Estonia (*)	11.2	6.8	15.2	11.6	10.7	7.6	16.8	8.4	11.7	6.0	13.6	15.2
Ireland (*)	9.8	4.8	10.8	14.3	10.0	5.2	12.2	13.0	9.7	4.4	9.4	15.8
Greece	17.3	4.4	19.5	28.7	16.6	5.2	18.9	25.3	18.1	3.6	20.1	33.0
Spain	14.1	6.6	15.5	20.2	14.4	7.1	16.6	19.6	13.8	6.0	14.4	20.8
France	12.8	5.7	15.9	17.4	12.5	6.6	16.7	14.9	13.0	4.8	15.1	19.8
Croatia (*)	14.9	8.1	16.8	19.3	13.8	8.8	15.1	17.0	16.2	7.3	18.6	21.6
Italy	23.1	13.2	26.1	29.4	21.2	13.6	25.3	24.5	25.0	12.8	27.1	34.5
Cyprus	15.4	8.2	16.8	18.7	14.5	8.3	17.0	16.4	16.3	8.2	16.6	20.9
Latvia (*)	12.1	2.8	15.2	18.0	11.5	:	14.2	17.3	12.6	:	16.2	18.8
Lithuania (*)	12.7	5.7	16.1	15.2	11.9	7.0	15.7	12.2	13.5	4.3	16.6	18.5
Luxembourg	8.8	6.9	10.3	8.9	9.1	7.4	12.4	7.6	8.5	6.5	8.1	10.2
Hungary	11.7	6.0	15.0	13.4	8.7	5.8	10.5	9.5	14.8	6.2	19.8	17.6
Malta (*)	9.9	10.0	10.1	9.7	8.6	10.7	11.4	5.8	11.4	9.3	8.6	14.3
Netherlands	5.5	6.2	4.1	6.3	5.1	5.9	4.5	5.0	6.0	6.5	3.7	7.7
Austria	9.4	7.1	9.7	10.8	8.5	8.2	8.7	8.5	10.3	5.9	10.8	13.2
Poland	13.4	7.0	15.2	16.9	10.1	7.0	13.9	9.6	16.9	7.1	16.6	24.5
Portugal	9.5	2.6	12.4	13.3	9.3	3.0	12.4	12.5	9.7	2.2	12.3	14.2
Romania	20.3	12.1	24.0	24.8	14.6	11.4	18.2	14.2	26.3	12.9	30.2	36.1
Slovenia (*) (*) (*)	7.3	5.6	7.4	9.0	6.6	6.1	7.4	6.1	8.2	5.1	7.5	12.4
Slovakia	14.2	5.6	15.9	19.3	11.1	5.8	14.9	11.9	17.5	5.3	17.0	27.0
Finland	9.3	4.1	11.2	11.9	9.7	4.7	11.8	11.8	8.8	3.6	10.5	12.0
Sweden	6.0	2.5	7.7	7.7	5.8	2.5	8.4	6.4	6.3	2.6	6.8	9.0
Iceland (*)	7.3	:	7.4	10.7	7.0	:	7.7	9.5	7.6	:	7.0	12.1
Norway (*)	7.4	4.9	7.7	9.4	7.5	5.4	8.3	8.6	7.3	4.3	7.1	10.1
Serbia	18.8	10.5	22.3	22.9	17.3	10.9	22.7	18.0	20.4	10.0	21.7	28.1

(*) Men and women 15-19 years: low reliability.

(*) Women 15-19 years: low reliability.

(*) 15-19 years: data not available due to too small sample size.

(*) Men and women 15-19 years: data not available due to too small sample size.

(*) Women 20-24: low reliability.

(*) Men 25-29: low reliability.

Source: Eurostat (online data code: edat_lfse_20)

eurostat

Izvor: Eurostat, 2022.

Možemo vidjeti kako u 2021. godini Italija ima najveći postotak NEET populacije, 23,1%, dok Nizozemska ima najmanji (5,5%), što je ujedno i ostvarenje ciljanog postotka Europske unije od manje od 10% NEET populacije prema dokumentu Europa 2020. Italiju slijede Rumunjska (20,3%), Bugarska (17,6%) te Grčka (17,3%). Zemlje s najmanjim udjelom NEET populacije su Nizozemska (5,5%), Švedska (6%) te Slovenija (7,3%).

U svim zemljama članicama veći je postotak žena, nego muškaraca. Najveći postotak žena imaju Rumunjska (26,3%), Italija (25%), Bugarska (20,9%) te Grčka (18,1%). Najmanji udio žena u NEET populaciji imaju Nizozemska (6%), Švedska (6,3%), Slovenija (8,2%) te Luksemburg (8,5%). Kada govorimo o muškoj populaciji u dobnoj

skupini od 15 do 29 godina, najveći postotak ih je u Italiji (21,2%), Grčkoj (16,6%) te u Rumunjskoj (14,6%). Najmanji udio je u Češkoj (4,8%), Nizozemskoj (5,1%) te u Švedskoj (5,8%). Zanimljivo je koliko je malen udio muške populacije u Češkoj dok je ženski udio dosta velik (17,3%).

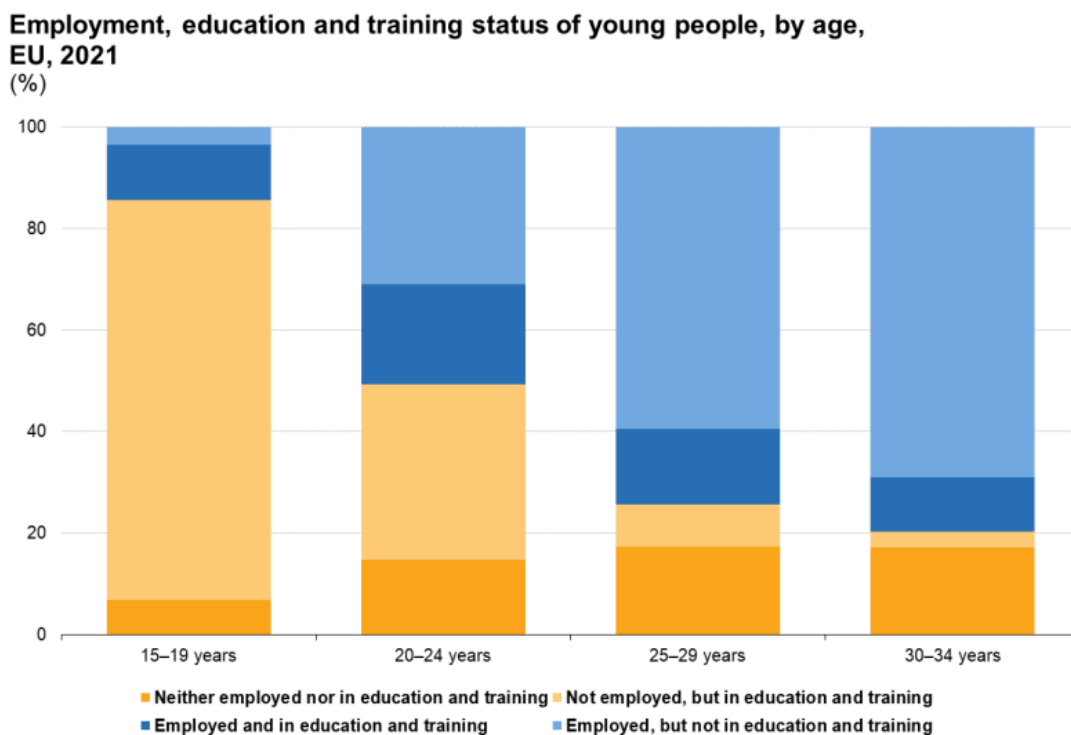
Veći postotak žena u NEET populaciji djelomično možemo objasniti socijalnim pritiscima koji više naglašavaju ulogu žene u obitelji i ulogu muškarca na poslu, odnosno ulogu žene kao one koja brine o obitelji, a muškarac donosi novac i stvara karijeru (Eurostat, 2021.). Savjeti vezani uz karijeru mogu žene usmjeriti na uži raspon zanimanja, a tu se javlja i pitanje tržišta rada gdje poslodavci ponekad radije zapošljavaju muškarce nego žene. Također, veća je vjerojatnost da će žene za jednaki rad biti manje plaćene od muškaraca.

Mladi u dobi od 15 do 34 godina, postupno napuštaju obrazovanje, kreću na tržište rada i zasnivaju obitelj. Prema podacima Eurostata (2021.), u 2020. godini se javljaju novi obrasci prijelaza s obrazovanja na tržište rada. Većina mladih počinje raditi nakon završetka najvišeg stupnja obrazovanja ili osposobljavanja, a ponekad bi uskladili obrazovanje s poslom. No, u zadnjih nekoliko godina prijelaz sa obrazovanja na tržište rada je postao nepredvidljiv te mladi sve češće mijenjaju posao i duže im treba da se prilagode tržištu rada. Studenti rade honorarne ili sezonske poslove, zaposleni mladi se ponovno obrazuju ili usavršavaju te je zbog toga prijelaz između obrazovanja i tržišta rada manje jasan, zbog sve većeg broja učenika koji rade i zaposlenih mladih koji ulaze u obrazovanje (Eurostat, 2021.). U 2020. godini je 10,4% mladih, od 15 do 19 godina, koristilo navedeni način prijelaza s obrazovanja na posao, 17,5% mladih u dobi od 20 do 24 godine te 12,7% mladih u dobi od 15 do 29 godina, dok u dobnoj skupini od 30 do 34 godina taj postotak iznosi 8,9% (Eurostat, 2021.). Možemo primijetiti kako se taj postotak mladih smanjuje što je veća dobna skupina.

Mladi od 15 do 19 godina većinom ostaju u sustavu obrazovanja (formalnom, neformalnom ili se usavršavaju), za razliku od mladih u dobi od 20 do 34 godine, pa ih je 2020.godine bilo 6,3% (Eurostat, 2021.). Približno 14 milijuna mladih, od 20 do 34, u 2020.godini nije bilo u sustavu obrazovanja, nisu zaposleni ili se ne usavršavaju te upravo oni čine većinu NEET populacije (Slika 4.2.).

Slika 4.2.

Postotak mladih koji su zaposleni, u sustavu obrazovanja ili usavršavanja prema dobi

Note: the shares do not quite add up to 100 % due to the category of young people for which the education and training status is not known.

Source: Eurostat (online data code: edat_ifse_18)

eurostat

Izvor: Eurostat, 2022.

Na Slici 4.2. možemo vidjeti kako je većina mladih u dobi od 15 do 19 godina nezaposlena, ali u sustavu obrazovanja ili usavršavanja. Kod mladih od 20 do 24 godine se povećava broj nezaposlenih, onih koji nisu u sustavu obrazovanja niti se usavršavaju te je taj broj mladih najveći u dobnoj skupini od 25 do 29 godina.

Povećanje ili smanjenje NEET populacije je usko vezano i uz gospodarstvo neke zemlje, ekonomskim krizama i poslovnim ciklusom (Eurostat, 2021.). Nakon svjetske ekonomske krize 2008. godine, kada je udio NEET populacije u Europskoj uniji bio 16,6%, broj NEET populacije je porastao na 18,7%. Do 2013. godine taj broj je narastao na 20,5% kada se počeo smanjivati. Prema zadnjim podacima, prije pandemije COVID-19, stopa NEET populacije je bila 12,6% (Eurostat, 2021.). No, taj broj je porastao za 0,5% te je on sada 13,1%. Nakon pandemije COVID-19 postojala je zabrinutost kako bi cijela generacija mladih u Europskoj uniji mogla godinama biti izvan tržišta rada što dovodi do posljedica na osobnoj i makroekonomskoj razini. Na

osobnoj razini mladi će vjerojatno ući u krug siromaštva i socijalne isključenosti, a na makroekonomskoj razini to znači gubitak proizvodnih kapaciteta, koji ostaju neiskorišteni, te trošak sustava socijalne skrbi zbog isplaćivanja socijalne pomoći (Eurostat, 2021.). No, bez obzira na COVID pandemiju, broj mladih u NEET populaciji je neznatno narastao.

4.1. Tržište rada u Europskoj uniji

Tržište rada Europske unije se sve češće opisuje kao nesigurno jer veliki dio radne snage radi na nepuno radno vrijeme, sa privremenim ili povremenim ugovorom o radu (Eurostat, 2021.). Mladi koji su na prijelazu sa obrazovanja na tržište rada su posebno ranjivi. Mogu biti oni koji će prvi izaći iz sustava obrazovanja, a zadnji se zaposliti jer se natječu sa drugim osobama koji imaju više radnog iskustva. Zbog toga je bitno poticati pripravništvo i stažiranje, kako bi mladi što prije ušli na tržište rada. Visok postotak mladih koji nisu zaposleni, u sustavu obrazovanja ili se ne usavršavaju može značiti i kako poslodavci imaju na tržištu rada veliki izbor radne snage. No, neki od poslodavaca kritiziraju manjak komunikacijskih vještina, vještina prezentiranja i rješavanja problema, sposobnosti rada u timu te nedostatak znanja u odnosu na odabrano zanimanje ili nedostatak radnog iskustva (Eurostat, 2021.). Poslodavci radije zapošljavaju mlade koji imaju završeno tercijarno obrazovanje ili koji su se usavršavali te zbog toga mladi koji nemaju diplomu, nisu se usavršavali, odnosno s nižim kvalifikacijama, se teže zapošljavaju te mogu biti "isključeni" s posla, a samim time ulaze u krug niskih plaća s malom mogućnošću napredovanja. Možemo reći kako je razina obrazovanja jedan od bitnih faktora za pronalazak posla i ostanak na tržištu rada.

5. Izazovi zapošljavanja NEET populacije u europskim zemljama

Razina obrazovanja uvelike pridonosi zapošljavanju mlade osobe. Prema Eurostatu (2020.), stopa zaposlenosti osoba od 20 do 64 godine, sa završenim visokim obrazovanjem, u 2019. godini je iznosila 84,8% (Tablica 5.1.).

Tablica 5.1.

Stopa zaposlenosti osoba od 20 do 64 godine prema stečenom obrazovanju, u 2019. godini

Primarno ili niže obrazovanje	55,80%
Srednje obrazovanje	73,40%
Više ili visoko obrazovanje	84,80%

Izvor: Eurostat, 2020.

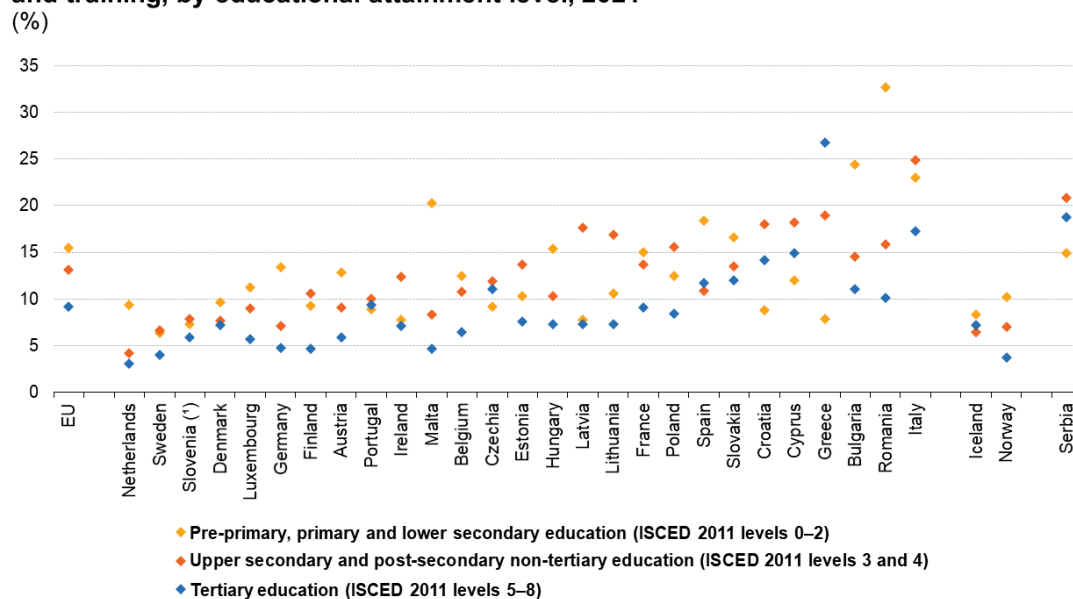
Iz Tablice 5.1. možemo vidjeti da što je viša razina obrazovanja, to je veća i mogućnost zaposlenja. Prijelaz iz sustava obrazovanja na tržište rada se uvelike razlikuje među državama članicama Europske unije (Europska komisija, 2017.). Poteškoće na koje nailaze mladi na tržištu rada mogu se odnositi na uspješnost sustava za obrazovanje i osposobljavanje, segmentacija tržišta rada, dostupnost kvalitetnog radnog iskustva te djelotvornost prilagođenih usluga i potpora koje pružaju mladima od strane države (Europska komisija, 2017.).

Uspješnost sustava za obrazovanje i osposobljavanje se vidi u primjeni naučenih vještina, a poteškoće koje se javljaju su slabo razvijene osnovne vještine, poput čitanja i računanja, te transverzalne vještine, npr. organizacijske vještine. Na Slici 5.1. možemo vidjeti udio NEET populacije u 2021. godini te zaključiti kako se taj postotak smanjuje sa povećanjem stupnja obrazovanja u svim državama Europske unije.

Slika 5.1.

Postotak NEET populacije prema stupnju obrazovanja u Europskim zemljama

Young people (aged 15–29) neither in employment nor in education and training, by educational attainment level, 2021

Note: Ranked on the overall NEET rate.

(*) ISCED 2011 levels 5-8: low reliability.

Source: Eurostat (online data codes: edat_ifse_21)

eurostat

Izvor: Eurostat, 2022.

Mlade osobe sa završenim osnovnim ili srednjoškolskim obrazovanjem će češće biti izloženi nezaposlenosti i riziku neaktivnosti (Europska komisija, 2017.). Prema Eurostatu (2022.) u 2021. godini stopa NEET populacije je bila 15,5% kod osoba sa niskim obrazovanjem te 9,2% kod osoba sa visokom razinom obrazovanja. Tu se ističu Švedska sa stopom od 6,4% nisko obrazovanih pripadnika NEET populacije te Rumunjska sa 32,7%. Kada govorimo o srednjoj razini obrazovanja, stopa pripadnika NEET populaciji se kretala od 4,2% u Nizozemskoj do 24,9% u Italiji. Osobe sa završenim tercijarnim obrazovanjem imaju manji udio u NEET populaciji – najmanje u Nizozemskoj (3,1%), a najviše u Grčkoj (26,8%).

Kada govorimo o segmentaciji tržišta rada, ono obično nastaje zbog visoke razine zaštite radnika ugovorima o radu na neodređeno vrijeme, a niske razine zaštite radnika s ugovorima na određeno vrijeme te to dovodi do povlaštenih i nepovlaštenih sudionika na tržištu rada (Europska komisija, 2017.). Mogućnost mladih da pronađu

posao ovisi i o uređenosti tržišta rada, o aktivnoj politici tržišta rada prilagođenoj mladima te u kojoj mjeri je zakonom uređeno područje zaštite radnih mjesta (Europska komisija, 2017.). Mladi na segmentiranom tržištu rada su većinom zaposleni na poslovima na određeno vrijeme, s nepunim radnim vremenom te su manje zaposleni na stalnim radnim mjestima. Zemlje koje imaju visoku razinu segmentiranog tržišta povećavaju rizik kod mladih da rade na nesigurnim radnim mjestima gdje se nedovoljno osposobljavaju, imaju niske plaće, slabe izgleda za dugotrajnu zaposlenost te napredovanje u karijeri (Europska komisija, 2017.).

Dostupnost kvalitetnog radnog iskustva, odnosno pružanje pripravništva i usavršavanja, ima bitnu ulogu u stjecanju praktičnog iskustva kod prijelaza iz sustava obrazovanja na radno mjesto. Istraživanja su pokazala kako mladi koji odrade pripravništvo ili se usavršavaju lakše stječu zaposlenje, dulje ga zadržavaju te su bolje plaćeni od vršnjaka (Europska komisija, 2017.). Prema anketi Eurobarometra, svaka druga mlada osoba od 18 do 35 godina je imala najmanje jedno pripravničko iskustvo, a 7 od 10 mladih je reklo kako im je pripravništvo bilo korisno kod pronalaženja posla (Europska komisija, 2017.). Također, bitno je i da obrazovanje ne prati trend zasićenja određenim zanimanjima na tržištu rada kako bi mladi sa višom ili visokom stručnom spremom mogli pronaći pripravništvo, odnosno zaposlenje (Mihalinec, 2020.).

Osiguranje učinkovitih pružanja usluga i potpore mladima je zadaća javnih službi. Ono mora biti kvalitetno, no nemaju sve javne službe iste kapacitete za pružanje personaliziranog savjetovanja i potpore mladima na temelju njihovih osobnih profila, što se pokazalo najučinkovitijim za zapošljavanje (Europska komisija, 2017.).

Politike zemalja koje su usmjerene na rješavanje nezaposlenosti mladih bi trebale biti usmjerene na reforme propisa o tržištu rada, na sustave osposobljavanja, obrazovanja te traženja posla (Europska komisija, 2017.). Na taj način bi se mogla očekivati lakša tranzicija iz sustava obrazovanja na zapošljavanje mladih.

Kada govorimo o politici usmjerenoj na uspješnost sustava za obrazovanje i osposobljavanje bitno je (Europska komisija, 2017.):

- Osigurati ulaganje u sustave obrazovanja te poboljšanje kvalitete istih kako bi ishodi obrazovanja bili kvalitetni.

- Provoditi sveobuhvatne strategije kojima bi se riješio problem ranog napuštanja školovanja.
- Priznati formalno i neformalno učenje koje uključuje rad s mladima, volontiranje, iskustvo mobilnosti ili učenje kroz otvorene obrazovne resurse.
- Pružiti mogućnost ponovnog uključivanja u obrazovanje i osposobljavanje osobama koje su rano napustile školovanje te niskokvalificiranim mladim osobama.

Osnovu politike usmjerene na problem segmentacije tržišta rada čini (Europska komisija, 2017.):

- Primjena dobro osmišljenih i usmjerenih subvencija za plaće i zapošljavanje kojima bi se potaknulo poslodavce da stvaraju mogućnosti za mlade.
- Reformiranje ugovornih režima, a posebno usklađivanje prava koja proizlaze iz ugovora o radu na neodređeno i određeno vrijeme.

Osnovu politike usmjerene na problem dostupnosti kvalitetnog radnog iskustva čini (Europska komisija, 2017.):

- Pomaganje mladima pri pronalaženju radnog iskustva tijekom obrazovanja i stjecanje bitnih vještina na tržištu rada tako da se reformira sustav za strukovno obrazovanje i osposobljavanje te povećća suradnja s poslodavcima u školama.
- Uspostava usklađenog i sveobuhvatnog regulatornog okvira za osposobljavanje u kojem su jasno navedena prava, odgovornosti i obveze svih sudionika.
- Pružanje potpore kod uspostavljanja programa osposobljavanja usmjerenih na mala, srednja i mikro poduzeća, kao i poticanje na podjelu troškova između poslodavaca i javnih tijela.
- Podizanje svijesti i profesionalno usmjeravanje na programe osposobljavanja.
- Potpora javnih i privatnih službi za zapošljavanje u osiguravanju transparentnosti u ponudama za osposobljavanje i olakšavanju pristupa tim ponudama.
- Osiguravanje kvalitete za osposobljavanje kojom se osigurava pouzdana, pravedna i valjana procjena ishoda učenja te priznata i certificirana kvalifikacija.

- Osiguravanje prikladnih radnih uvjeta za pripravništvo koji se odnose na radno vrijeme, bolovanje, godišnji odmor te trajanje pripravništva.
- Osiguravanje prikladnog obrazovnog sadržaja za pripravništvo – sporazumom o pripravništvu u kojem su navedeni obrazovni ciljevi te se određuje mentor koji vodi pripravnika kroz njegovo pripravništvo, prati te ocjenjuje njegov napredak.
- Promicanje priznavanja znanja, kompetencija i vještina stečenih pripravništvom te poticanje pružatelja da u odnosu na pripravnika izda potvrdu o pripravništvu.

Osnovu politike usmjerene na problem kapaciteta javnih službi za zapošljavanje da pružaju prilagođene usluge i potporu mladima čini (Europska komisija, 2017.):

- Osiguravanje potpunog pristupa informacijama o dostupnim uslugama kako bi se potaknuo upis mladih u evidenciju službi za zapošljavanje.
- Izrada profila i individualnih akcijskih planova, provođenje mjera koje uključuju osposobljavanje i radnu praksu za mlade.
- Zapošljavanje osoba koje pružaju potporu mladima koji traže posao te surađuju sa školama u identifikaciji mladih koje su napustile obrazovanje, a nisu se još upisali u evidenciju službi za zapošljavanje.
- Bolje usmjeravanje mladih nakon upisa u evidenciju, individualno planiranje i zapošljavanje kako bi se pojednostavnio sam postupak i povećalo individualno savjetovanje.
- Aktivno surađivanje javnih službi s poslodavcima na zapošljavanju i osposobljavanju mladih.

5.1. Izazovi zapošljavanja NEET populacije u Hrvatskoj

U Hrvatskoj je 2021. godine zabilježena stopa od 14,9% NEET populacije, što bi značilo da 15 od 100 mladih se ne obrazuje niti radi. No, iako je postotak NEET populacije dosta visok i nije ostvaren cilj strategije Europa 2020 - od 10% mladih koji napuštaju školovanje, Hrvatska ide u smjeru smanjenja broja te populacije. Krajem 2020. godine ponovno je pokrenuta "Nacionalna kampanja Garancija za mlade" koja se provodi do 2023. godine. U sklopu kampanje se provode aktivnosti kojima se

informiraju mladi o Garanciji za mlade, pravima i obvezama vezanim uz tržište rada te povratku u obrazovanje.¹⁰ Garancija za mlade nastoji riješiti pitanje nezaposlenosti mlađih od 30 godina, odnosno što brže ih aktivirati na tržištu rada ili potaknuti na povratak u obrazovanje. Također, u postupku javnog savjetovanja je bio i nacrt Nacionalnog plana za mlade od 2020. do 2022. godine, no on nije donesen. Zadnji Nacionalni plan za mlade je donešen za period od 2014. do 2017. godine, a u središtu su bili mladi od 15 do 30 godina te poboljšanje njihove kvalitete života.¹¹

U Hrvatskoj su osnovani i Centri za informiranje i savjetovanje o karijeri (CISOK) koji su namijenjeni svim građanima, ali s posebnim naglaskom na mlade i na NEET populaciju koja nije upisana na zavod za zapošljavanje. U CISOK-u se pružaju usluge savjetovanja o karijeri, neke putem interneta, a neke uživo. Putem interneta je moguće rješavati upitnike za samoprocjenu te putem portala pratiti poslove, a uživo se provodi individualno i grupno savjetovanje o vještinama za upravljanje karijerom te radionice vezane uz pronalazak zaposlenja. Kod pružanja usluga i financiranja se provodi model širokog partnerstva koji uključuje lokalnu samoupravu, nevladine organizacije, komoru, organizacije mladih, škole, socijalne partnere i poslodavce. Djelatnost centara se temelji na modelu fleksibilnog pružanja usluga prema kojem se pružanje usluga temelji na lokalnim potrebama, potrebama tržišta rada i partnerskih organizacija. U Hrvatskoj je otvoren ukupno 21 CISOK centar.¹²

Kada govorimo o programima rada usmjerenim na NEET populaciju, njih uglavnom provode organizacije civilnog društva u suradnji sa Hrvatskim zavodom za zapošljavanje. Najčešće su to programi kojima se mladi osposobljavaju putem radionica i seminara kako bi bili spremni na prijavljivanje za posao, stručno osposobljavanje organizirano od strane Zavoda za zapošljavanje za stjecanje dodatnih znanja, za neko od traženih zanimanja ili povezivanje s poslodavcima i organizacijama

¹⁰ Europski strukturni i investicijski fondovi. *Potpisan ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za operaciju "Nacionalna kampanja Garancija za mlade" Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike za provedbu operacije financirane sredstvima Europskog socijalnog fonda.* Posjećeno dana 10.4.2022 na mrežnoj stranici Europski strukturni i investicijski fondovi:

<https://strukturnifondovi.hr/>

¹¹ Srednja.hr. *Nacionalni plan za mlade nemamo već pet godina: Pitali smo nadležne kada ga planiraju donijeti.* Posjećeno dana 17.9.2022. na mrežnoj stranici Srednja.hr: www.srednja.hr

¹² CISOK. *O CISOK-u.* Posjećeno dana 29.4.2022 na mrežnoj stranici CISOK: <https://cisok.hr/>

zbog mogućeg zaposlenja (Baturina i sur., 2020.). NEET populacija se nastoji uključiti u svijet rada i kroz razne projekte sufinancirane od strane Europske Unije poput "Pronađi me i osposobi me" koji provodi Strukovna Udruga djelatnika u upravljanju ljudskim resursima - Centar HR na području Grada Zagreba.¹³ Cilj projekta je omogućiti pristup tržištu rada mladim neaktivnim osobama, ali i potaknuti ih za aktivno sudjelovanje na istom. Ciljana skupina su NEET populacija u dobi od 15 do 29 godina, koji u zadnja 4 mjeseca nisu bili zaposleni, obrazovali se, osposobljavali niti su u evidenciji zavoda za zapošljavanje. Projekt se provodi u suradnji sa Hrvatskim zavodom za zapošljavanje i Pučkim otvorenim učilištem Zagreb. U sklopu poziva "Pronađi me", Udruga mladih Novska provodi projekt "Javi se, promjeni s(v)e!" kojim se nastoji omogućiti aktivno sudjelovanje i pristup tržištu rada NEET populaciji na području Sisačko-moslavačke i Požeško-slavonske županije. Cilj projekta je pronalazak, aktivacija i integracija 10 neaktivnih NEET osoba u dobi od 15 do 29 godina. Aktivnosti projekta se odnose na izradu individualnih planova aktivnosti, informiranju o kretanjima na tržištu rada te uključivanju u verificirane programe obrazovanja odraslih¹⁴.

Iako se NEET populacija nastoji uključiti na tržište rada raznim programima, problem se javlja kod samog pronalaska NEET populacije. Registracija te populacije se postavlja kao preduvjet za poduzimanje daljnjih radnji vezanih uz njihovo uključivanje u društvo i na tržište rada. Bez podataka o NEET populaciji ne znamo kakva je njihova struktura, zašto su neaktivni te na koji način im pomoći (Bedeniković, 2017.). Podaci o NEET populaciji su bili jedino vidljivi kroz Ankete o radnoj snazi, koje je provodio Državni zavod za statistiku (Tomić i sur., 2018.). Detektiranjem i registracijom NEET osoba moglo bi se ustanoviti u kojem je trenutku ta osoba "nestala" iz sustava. 2015. godine je potpisan sporazum između Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstva rada i mirovinskog sustava, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje te Hrvatskog zavoda za zapošljavanje s ciljem razmjene podataka kako bi se mogao identificirati broj i struktura NEET osoba i na temelju toga provoditi mjere i smjernice

¹³ CISOK. "Pronađi me i osposobi me" – provedba aktivnosti dosega i obrazovanja neaktivnih mladih osoba u NEET statusu. Posjećeno dana 29.4.2022 na mrežnoj stranici CISOK: <https://cisok.hr/>

¹⁴ CISOK. "Projekt javi se, promjeni s(v)e!" za neaktivne mlade u NEET statusu. Posjećeno dana 30.4.2022 na mrežnoj stranici CISOK: <https://cisok.hr/>

usmjerene prema ponovnom uključivanju te populacije u obrazovanje ili na tržište rada (Bedeniković, 2017.). Sporazumom je omogućena razmjena podataka između sustava obrazovanja (sustavi Carnet i Srce) i administrativnih podataka o nezaposlenim i zaposlenim osobama te se na taj način prate prelasci mladih iz sustava obrazovanja na tržište rada. Time se olakšava kreiranje politika i mjera koje su usmjerene na podršku mladima kod ponovnog uključivanja u obrazovanje ili na tržište rada (Bedeniković, 2017.). Problemi koji su se javili kod indentificiranja NEET populacije su bili problemi sa usklađivanjem već postojećih registra i nedefiniranosti koje su proizlazile iz njih, problemi sa iseljavanjem stanovnika te nepotpuno obuhvaćanje potencijalnih pripadnika NEET populacije prema podacima dostavljenim od strane Carneta i Srca (Tomić i sur, 2018.).

Odbor za zapošljavanje Europske komisije je 2017. godine održao pregled provedbe Preporuke o uspostavi Garancije za mlade, a praćeni elementi su se odnosili na partnerstva kod izrade i provedbe mjera, doseg do NEET populacije, savjetovanje i aktivaciju mladih koji su u NEET statusu i na ocjenu kvalitetne ponude za zapošljavanje, naukovanje, obrazovanje, osposobljavanje za samostalan rad, savjetovanje i aktivaciju NEET osoba te na ocjenu kvalitete ponuda za zapošljavanje, naukovanje i obrazovanje te osposobljavanja za samostalan rad (Majdak i sur., 2021.). Hrvatska je ocjenjena ocjenom četiri od pet bodova s dobro razvijenim praksama koje se provode i koje su integrirane u usluge mladim ljudima te Garanciju za mlade. Hrvatska ispunjava većinu vodećih elemenata, ali joj nedostaju neki elementi kako bi implementacija bila potpuna. U izvješću iz 2018. godine, Odbor za zapošljavanje Europske komisije navodi kako Hrvatska i dalje ima iznadprosječnu stopu NEET populacije, no vidi se oporavak tržišta rada za mlade, a Hrvatska je napredovala i u provedbi Garancije za mlade (Majdak i sur., 2021.). Izvješće govori kako Hrvatska dobro provodi Plan implementacije Garancije za mlade s jasnim ciljevima, kako je razvila sustav praćenja NEET osoba i kako priprema kampanju dosega. Naglasak je na individualnom savjetovanju te sustavnom pristupu izgradnji partnerstva na lokalnoj razini.

2020. godine je provedeno istraživanje o iskustvima stručnjaka te o uslugama i programima usmjerenim prema NEET populaciji u Gradu Zagrebu sa svrhom njihova zapošljavanja i poboljšanja usluge, ali i prevencije NEET statusa. U istraživanju je

sudjelovalo 25 osoba iz NEET populacije te 15 stručnjaka. Stručnjaci prepoznaju velike izazove u radu s NEET populacijom koji su vezani uz motiviranje na promjenu i modele rada (Baturina i sur., 2020.). Kao problemi u radu institucija, od strane stručnjaka i NEET populacije, je prepoznata nedovoljna koordinacija s drugim institucijama, nedovoljna osposobljenost stručnjaka te administrativna ograničenja. Česte su nekorisne i zakašnjele informacije dobivene od stručnjaka, ali mladi imaju pozitivna iskustva vezana uz osobnu podršku i stručne preporuke. Kao bitnim potrebama, istraživanje naglašava sustavno ulaganje u institucije koje rade s NEET populacijom, poboljšanje sadržaja i modela rada te promociju i dostupnost podrške NEET populaciji zbog njihovog uključivanja na tržište rada (Baturina i sur., 2020.). Stručnjaci ističu preventivne programe kao nužne, ali i potrebu za prevencijom ispadanja mladih iz sustava obrazovanja u najranijoj dobi. Također, stručnjaci smatraju kako su bitne specifične edukacije kojima bi mladi prepoznali vlastiti doprinos svom zapošljavanju.

5.2. Izazovi zapošljavanja NEET populacije u Njemačkoj

Prema Brzinsky-Fay (2022.), u Njemačkoj postoji veći rizik od ulaska osoba ženskog spola u NEET populaciju, što se poklapa i sa muškim modelom hranitelja koji je karakterističan za Njemačku, ali i nedostatkom institucija za predškolski odgoj budući da veću vjerojatnost ulaska u NEET status imaju žene s djecom. Tek nakon dužeg vremena provedenog u NEET statusu, žene ulaze na tržište rada. Njemačka ima razvijen sustav obrazovanja i stručnog osposobljavanja što dovodi do lakšeg uključivanja mladih ljudi na tržište rada. Specifičan sustav obrazovanja, u kojem se djeca usmjeravaju prema budućem zvanju od ranih početaka, omogućuje i njihovo lakše zaposlenje. Ono se dijeli na: Hauptschule, Realschule i Gymnasium. Hauptschule pohađaju učenici od 10 do 15 godina te se na kraju obrazovanja mogu upisati u strukovnu školu koja traje 3 godine. Realschule pohađaju učenici od 10 do 16 godina te se nakon obrazovanja mogu upisati u strukovnu školu ili gimnaziju. Gymnasium upisuju učenici od 10 do 19 godina te nakon završenog obrazovanja mogu upisati fakultet. Možemo primijetiti kako se djeca usmjeravaju već od desete godine života prema daljnjem obrazovanju.

Javni sustav zapošljavanja provodi veliki broj aktivnih politika zapošljavanja i obrazovnih programa kako bi mladi u NEET statusu stekli određene kvalifikacije i lakše pronašli zaposlenje. Jasno složena struktura koja se odnosi na obrazovanje i zapošljavanje omogućava lakši prelazak iz jednog sustava u drugi. Obzirom na to, očekuje se manji broj NEET populacije u zemlji. Fleksibilizacija tržišta rada, kao jedna od važnijih reformi, je mogla dovesti do povećanja broja NEET populacije, no upravo zbog dobre povezanosti sustava obrazovanja i zapošljavanja, mladi ostaju u NEET statusu vrlo kratko. Niskokvalificirani mladi i migranti češće ostaju duže u NEET populaciji te teže pronalaze posao (Brzinsky-Fay, 2022.).

Njemačka se ističe kao zemlja sa malim postotkom NEET populacije – 9,2% (Eurostat, 2022.). Njemačka je od 2014. do 2020. godine provodila Garanciju za mlade koja je obuhvaćala i NEET populaciju. U Njemačkoj su vidljive razlike među regijama koje se odnose na obrazovanje i osobe koje ga ranije napuštaju. Prema izvještaju Europske komisije (2020.), 14,6% mladih u dobi od 18 do 24 godine napuštaju obrazovanje u Bremenu, dok u Donjoj Bavarskoj to obuhvaća 5,2% mladih. U glavnom gradu Berlinu je taj postotak 9,1%. Prema podacima iz 2019. godine, postotak NEET populacije u gradovima je bio 6,5%, a u ruralnim dijelovima 4,2% prema čemu možemo zaključiti da je ona manja u ruralnim dijelovima zemlje (Rural NEETs in Germany, 2020.).

Socio-ekonomski status te migrantsko podrijetlo najčešće utječu na ispadanje mladih iz sustava obrazovanja. Mladi nepovoljnog socio-ekonomskog statusa imaju tri puta manju mogućnost završetka visokog obrazovanja, dok su mladi migranti tri puta u većoj mogućnosti ulaska u NEET populaciju (Europska komisija, 2021.). U zaključku izvještaja se navodi kako se kontinuirano radi na unaprjeđenju Garancije za mlade velikim brojem inicijativa u mjestima poput lokalnih programa za osnaživanje mladih, osnivanje centra za zapošljavanje mladih te napredovanje u tehnikama potrebnim kod osposobljavanja za zaposlenje (Europska komisija, 2021.). Prema podacima iz izvještaja Europske komisije, 2018. godine je 45,2% mladih, koji su se prijavili u pripreмноj fazi Garancije za mlade, čekalo ponudu za posao više od 4 mjeseca. Taj prosjek je 2017. godine iznosio 46,3, što je smanjenje od 1,1%.

Iako su prisutne regionalne razlike te postoji prostor za poboljšanje suradnje u regionalnim područjima, Njemačka je znatno napredovala kod promicanja stručnog osposobljavanja stranaca te uključivanja mladih migranata i izbjeglica.

5.3. Izazovi zapošljavanja NEET populacije u Nizozemskoj

Nizozemska je zemlja sa najmanjim brojem NEET populacije, čak 5,5% (Eurostat, 2022.). Nizozemska je 2009. godine provodila "Akcijski plan za nezaposlenost mladih", čiji je cilj bio smanjenje mladih koji napuštaju obrazovanje te stvaranje jače veze između sustava obrazovanja i tržišta rada (Europska komisija, 2020.). Na temelju stečenog iskustva je nastavila razvijati svoju politiku prema mladima. Provođenje Garancije za mlade se pokazalo kao vrlo uspješno u Nizozemskoj čija je stopa NEET populacije niža i od prosjeka EU. Tome je doprinijela suradnja između više subjekata – različitih ministarstava (socijalne skrbi, obrazovanja, kulture, znanosti, zapošljavanja), lokalnih tijela, socijalnih partnera i drugih. Provođenjem Garancije za mlade se udaljilo od problema nezaposlenosti mladih, a u središte je stavilo sprječavanje mladih u napuštanju obrazovanja i potporu ranjivim skupinama (Europska komisija, 2020.). U izvješću iz 2016. godine, nakon dvije godine provođenja Garancije za mlade, ističu se poboljšanje podrške mladim osobama migrantskog podrijetla i nadzor nad održivosti stečenih mjera koje se odnose na zapošljavanje, usavršavanje i obrazovanje (Europska komisija, 2020.). 2018. godine u Nizozemskoj je Garancijom za mlade bilo obuhvaćeno manje od polovice NEET populacije (45,5%) mlađe od 25 godina, dok je prosjek Europske unije bio 38,9%.

Utjecaj na postotak NEET populacije ima i nizozemski obrazovni sustav (Brzinsky-Fay, 2022.). Djeca od dvije i pola godine do pet godina već pohađaju predškolsko obrazovanje, a od pete do trinaeste godine pohađaju osnovnu školu. Kod srednje škole razlikujemo predstrukovno, opće i pred-sveučilišno obrazovanje. Mladi većinom kombiniraju školu s ranim iskustvom na tržištu rada te NEET populacija izlazi na tržište rada sa već stečenim radnim iskustvom.

Ankete provedene 2014. godine (Eurofond, 2016.) su pokazale kako broj NEET populacije koja nije prijavljena na Zavod za zapošljavanje u Nizozemskoj iznosi 80% za dobnu skupinu od 15 do 29 godina, a u europskom prosjeku samo 11% NEET populacije prima povlastice vezane uz status nezaposlenosti. 38% NEET populacije u Nizozemskoj je bliže zaposlenju te su manje obeshrabreni u potrazi za istim. Većina NEET populacije ima nisku razinu obrazovanja te je neaktivna u potrazi za poslom (Eurofond, 2016.). Podaci za 2020. godinu pokazuju kako više od 817 000 mladih, od

15 do 27 godina, nije bilo u obrazovanju. 167 000 mladi je napustilo obrazovanje bez da su stekli višu opću srednju stručnu spremu ili srednju strukovnu spremu. U usporedbi sa 2019. godinom, stopa NEET populacije je ista, 5,2% (Eurostat, 2021.). Također, 45% NEET populacije se htjelo zaposliti, no nisu mogli pronaći posao, dok 55% NEET-ovca bez osnovnih kvalifikacija nije bilo dostupno na tržištu rada iz razloga poput zdravstvenih problema, invaliditeta, brizi o obitelji i kućanstvu.¹⁵

Vlada u Nizozemskoj aktivno promiče obrazovanje mladih i njihov pronalazak posla te po tom pitanju surađuje sa privatnim sektorom i sa obrazovnim institucijama. Nizozemska nema nacionalnu politiku usmjerenu prema mladima, već su to mjere koje mogu utjecati na mlade integrirane u strategije šire sektorske politike (Eurofond, 2015.) Međusektorsko provođenje politika uključuje partnere iz privatnog, javnog i neprofitnog sektora te je često jedno ministarstvo odgovorno za njeno provođenje, iako Nizozemska, kao ni Danska, nema odgovorno tijelo. Politike se često kreiraju u suradnji sa ministarstvima iz područja rada, kulture, socijalne skrbi, socijalnih pitanja ili zdravlja. Nizozemska je provodila strategiju Europa 2020, a od 2014. godine se provodi Garancija za mlade te Nacionalni akcijski plan za mlade od 2015. godine. Od početka 2015. godine sve nizozemske općine su odgovorne za kontinuiranu podršku, dobrobit i brigu o građanima, što uključuje djecu, mlade i obitelji kojima je potrebna pomoć.¹⁶ Decentralizacija obuhvaća sve vrste usluga, dok su prije bile podijeljene između lokalnih, pokrajinskih i nacionalnih vlasti. Usluge nisu bile cjelovite, financijski troškovi su bili veliki, a sam sustav je bio neučinkovit te su zbog toga bile potrebne reforme. Reformama se promijenio pristup te su usluge postale bolje usmjerene i prilagođene lokalnim potrebama. Izvješća su pokazala kako su mjere pri provođenju Nacionalnog plana za mlade od 2015. do 2018. godine prijelazne i kako su se ciljevi još trebali postići. Zbog toga je 2018. godine pokrenut akcijski plan Briga

¹⁵ Europska komisija. *Netherlands*. Posjećeno dana 5.9.2022. na mrežnoj stranici Europske komisije: <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki>

¹⁶ Europska komisija. *Netherlands*. Posjećeno dana 5.9.2022. na mrežnoj stranici Europske komisije: <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki>

o mladima. Cilj programa je kontinuirano poboljšavati brigu o mladima, zaštitu djece te osigurati da djeca, mladi i njihove obitelji dobiju odgovarajuću skrb.¹⁷

Pandemija COVID-19 je negativno utjecala na stopu nezaposlenosti mladih u Nizozemskoj. Broj mladih koji su u radnoj skupini, u dobnoj skupini od 15 do 25 godina, je smanjen za 139 000 od veljače do svibnja u 2020. godini. Stopa nezaposlenosti mladih je porasla na 11,3% u 2020. godini, no početkom 2021. godine se smanjila na 9,4%. U rješavanju problema nezaposlenosti mladih, Ministarstvo za socijalna pitanja i zapošljavanje u suradnji sa Ministarstvom obrazovanja, kulture i znanosti su pokrenuli nekoliko radnji - regionalni pristup zapošljavanju mladih, škole i općine dobivaju dodatna sredstva kako bi poticali daljnje obrazovanje i pružali podršku mladima pri pronalasku posla, pruža se lokalna podrška ugroženim mladim osobama i mladima bez početne kvalifikacije te se lokalnim vlastima omogućio alat za praćenje mladih ljudi koji nemaju pravo na povlastice.¹⁸

5.4. Izazovi zapošljavanja NEET populacije u Danskoj

U Danskoj se politika usmjerena prema mladima kreira u Ministarstvu za djecu i obrazovanje, Ministarstvu zdravstva, Ministarstvu za socijalna pitanja i unutarnje poslove i sl. Ne postoji ministarstvo koje uključuje samo mlade. Zbog toga su reforme usmjerene prema mladima često koordinirane od strane više ministarstava¹⁹.

Prema podacima Eurostata (2022.), u Danskoj je prisutno 8,4% NEET populacije. U 2020. godini taj postotak je iznosio 9,9%, što znači da je došlo do smanjenja broja NEET populacije za 1,6% u godinu dana.

Zbog većeg rizika od nezaposlenosti, vlada potiče nekvalificirane mlade na strukovno obrazovanje. Zbog toga mladi od 15 do 17 godina moraju biti u sustavu obrazovanja,

¹⁷ Europska komisija. *Netherlands*. Posjećeno dana 5.9.2022. na mrežnoj stranici Europske komisije: <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki>

¹⁸ Europska komisija. *Netherlands*. Posjećeno dana 5.9.2022. na mrežnoj stranici Europske komisije: <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki>

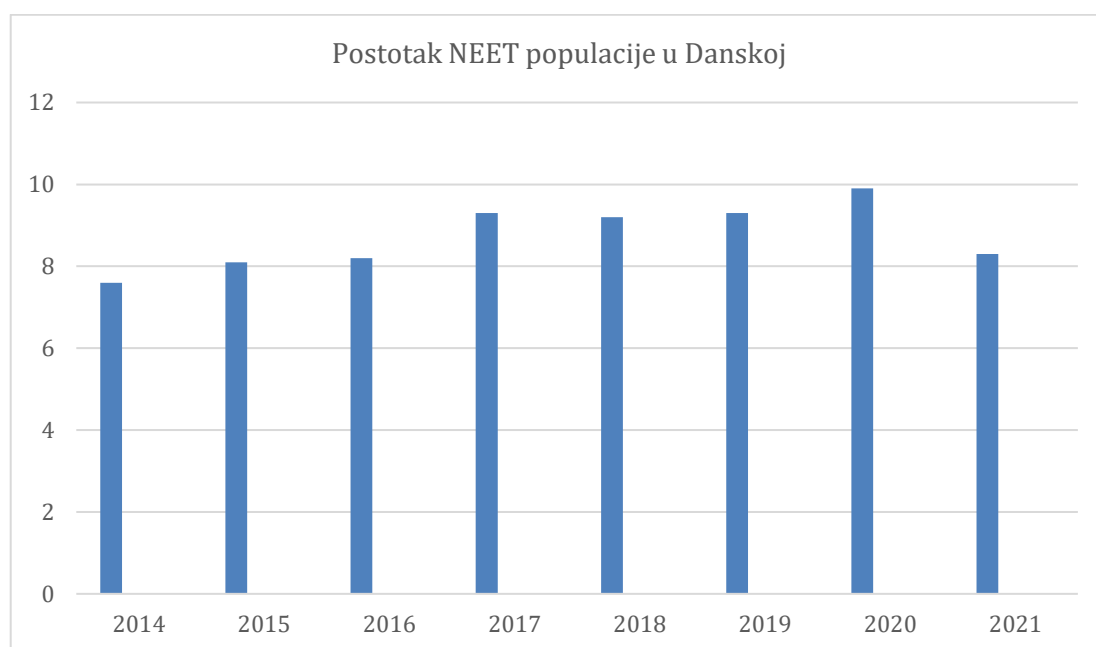
¹⁹ Europska komisija. *Denmark*. Posjećeno dana 6.9.2022. na mrežnoj stranici Europske komisije: <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki>

usavršavanja ili zaposleni, dok mladi bez obrazovanja dobivaju uputu za početak obrazovanja i posebnu naknadu pod nazivom "education benefit".

U Danskoj se Garancija za mlade provodi od 2014. godine. U izvještaju Europske komisije (2020.), navodi se kako se stopa nezaposlenosti niska (prema Eurostatu, 2021. godine je iznosila 5,2%), no da raste broj mladih koji napuštaju obrazovanje te se to objašnjava pretpostavkom da je prisutna veća potražnja za radnicima i to olakšava ljudima pronalazak posla. Iako je broj mladih koji napuštaju obrazovanje bio u porastu, u Tablici 5.4.2. možemo vidjeti da je taj broj bio u porastu od primjene Garancije za mlade (s najvećim postotkom od 9,9% u 2020. godini), dok je 2021. godine ipak došlo do pada na 8,3%.

Tablica 5.4.2.

Postotak NEET populacije u Danskoj od 2014. do 2021. godine

Izvor: Eurostat, 2022.

U Danskoj djeluju Centri za usmjeravanje mladih kojima su u fokusu mladi do 25 godina te prijelaz iz obaveznog u više srednjoškolsko obrazovanje, odnosno na tržište rada. U 98 općina djeluju 53 centra. Na strukovno obrazovanje i osposobljavanje utječu i razni partneri te se tako nastoji osigurati da programi ispunjavaju uvjete za

svaku struku. Za mlade su bitni i Centri za zapošljavanje kojima upravljaju općine. Oni osiguravaju podršku mladima i pronalazak zaposlenja (Europska komisija, 2015.). Bez obzira što je broj NEET populacije u opadanju te ga Danska nastoji raznim načinima smanjiti, postoje i neke prepreke koje bi se prvotno trebale savladati. Jedna od njih je i nedostatak pripravnštva u strukovnom obrazovanju koje je ozbiljna prepreka za daljnje zaposlenje mladih. Mladi s imigrantskim podrijetlom često se teže zapošljavaju zbog jezične barijere ili nekih drugih osnovnih vještina koje trebaju savladati. Postoje teškoće i kod zapošljavanja Danaca s poteškoćama u učenju. Navedene probleme se nastoji riješiti raznim mentorstvima kako bi se mladima omogućio početak i završetak strukovnog obrazovanja (Europska komisija, 2015.). Danska politika s naglaskom na mlade je usmjerena na praćenje mladih u vremenu njihova prelaska iz srednje škole u više školovanje, odnosno zaposlenje, kada su najranjiviji i potrebna im je veća podrška. Kao rješenje nedostatka pripravnštva u Danskoj, moguće je kombinirati strukovno obrazovanje i pripravnštvo te bi se tako smanjile prepreke pri ulasku na tržište rada. Kao rješenje se vidi i rana aktivacija za nezaposlene mlade koja doprinosi smanjenju rizika dulje nezaposlenosti, za koju se smatra da ima teže posljedice za mlade nego za stare (Europska komisija, 2015.). Važna karakteristika danske politike usmjerene prema mladima je rana aktivacija nezaposlenih mladih i nastojanje da se omogući obrazovanje nezaposlenim mladima bez stručne spreme (Europska komisija, 2015.).

6. Zaključak

Možemo reći kako je Europska unija glavni pokretač reformi koje se odnose na NEET populaciju. Donošenjem strategije Europa 2020, Europska unija je prepoznala problem u zemljama članicama, a na pojedinim zemljama je da same u što boljoj mjeri smanje broj NEET populacije. Strategija Europa 2020 je imala za cilj smanjiti broj NEET populacije na 10%, no on je 2020. godine iznosio 13,8%. No, svakako je to pomak budući da je u godini donošenja strategije Europa 2020 taj postotak iznosio 15%. Fokus na obrazovanje, usavršavanje i cjeloživotno učenje mladih je potaknulo i pokretanje inicijative "Mladi u pokretu" koja nastoji potaknuti mobilnost mladih kroz promociju europskih sveučilišta i poticanjem na mobilnost studenata i mladih. Projekt "Tvoj prvi EURES posao" se provodio do 2020. godine te je nastojao pomoći mladima

kod nalaženja stažiranja, usavršavanja i zaposlenja u bilo kojoj zemlji članici Europske unije, ali i u Norveškoj te Islandu. 2013. godine je pokrenuta inicijativa Garancija za mlade koja se pokazala najvažnijom inicijativom u europskim zemljama. Usmjerena je na pomoć mladima od 15 do 30 godina da u roku od 4 mjeseca od napuštanja ili završetka obrazovanja te statusa nezaposlene osobe pronađu zaposlenje. Naglasak se stavlja na individualan pristup i savjetovanje mladih od strane javnih tijela za zapošljavanje te predlaganje zaposlenja u skladu s njihovim završenim obrazovanjem. Kao glavni problem u svim europskim zemljama se ističe pronalazak NEET populacije, budući da ona nije vidljiva niti se može pratiti kada jednom osoba izađe iz sustava. Zbog toga je potrebna jača suradnja između sustava obrazovanja i zapošljavanja, kako bi se što bolje utvrdio broj NEET populacije, ali i pronašao način da ih se motivira za daljnje obrazovanje, usavršavanje ili zapošljavanje. U Hrvatskoj se 2015. godine provodio projekt kojim se nastojalo detektirati NEET populaciju, no postojao je problem sa usklađivanjem registara koji su se odnosili na obrazovanje i zapošljavanje, problemi sa iseljavanjem stanovništva i njihovim bilježenjem te nepotpunim podacima koji su dostavljeni od strane Carneta i Srca. No, iako inicijativa nije zaživjela, svakako bi je trebalo usavršiti i na taj način riješiti problem pronalazanja NEET populacije. Stručnjaci ističu da je bitno provođenje preventivnih programa i prevencija ispadanja mladih osoba iz sustava obrazovanja u najranijoj dobi (Baturina i sur., 2020.). Praćenje pojedinca započinje još u predškolskom odgoju, odnosno u osnovnoj školi te je zbog toga bitno da sustav obrazovanja bude jasno strukturiran. Obrazovni sustav Nizozemske je upravo zbog toga jedan od boljih sustava, kao i njemački sustav obrazovanja, jer prate dijete od samih početaka obrazovanja te ga mogu usmjeravati prema daljnjem obrazovanju, obzirom na njegov školski uspjeh i na taj način smanjiti broj NEET populacije.

Mladi su ponekad samo privremeno u NEET statusu – ako se nalaze između dva različita zaposlenja ili su završili obrazovanje pa traže zaposlenje (Europska komisija, 2017.), ali postoje skupine koje su u tom statusu duže zbog određenih obilježja poput osoba s invaliditetom, nezaposlenih roditelja, osoba koje žive u ruralnim područjima i sl. Obzirom da su istraživanja pokazala da je izvjestan dio NEET populacije i među migrantskom populacijom potrebno je pronaći rješenje kako pomoći migrantima, obzirom na jezične barijere s kojima se suočavaju, a tu mogu postojati i financijske

poteškoće roditelja koji su doselili u novu zemlju, zbog kojih dijete može odustati od daljnjeg školovanja. Potrebno je pronaći rješenje i za majke koje su prekinule školovanje zbog trudnoće, u zemljama gdje je tradicionalan muški hranitelj. U rješavanju navedenih problema mogu pomoći preventivni programi, upoznavanje javnosti sa pojmom NEET populacije te isticanje važnosti školovanja, usavršavanja i zaposlenja kao bitnog za dobar i kvalitetan život. Davanje besplatne psihološke pomoći trudnicama, mladim ženama te migrantima se također može smatrati preventivnom mjerom kod mlade NEET populacije.

Problematika NEET populacije je puno kompleksnija, ali usprkos tome države, uz podršku Europske unije, uspijevaju smanjiti njen broj raznim politikama usmjerenim na navedenu problematiku. Hrvatska može puno toga naučiti od drugih članica Europske unije, poput Nizozemske i Danske koje imaju već dugi niz mali broj NEET populacije, a razmjena iskustava među državama može pridonijeti smanjenju NEET populacije. Postavlja se samo pitanje hoće li mladi i NEET populacija biti u drugom planu u vremenu kada se javlja inflacija cijena goriva, režija, hrane, kada se i zaposlene osobe teško nose sa životnim troškovima.

Literatura:

1. Baturina, D., Majdak, M., Berc. G. (2020). Perspektiva NEET populacije u urbanoj aglomeraciji Zagreb prema percepciji stručnjaka i mladih u NEET statusu – Kako im pomoći?. *Sociologija i prostor: časopis za istraživanje prostornog i sociokulturnog razvoja*, 58(3), 403-431.F
2. Bedenković, I. (2017). (Ne)zaposlenost mladih i NEET populacija u Hrvatskoj. *Mali Levijatan*, 4(1), 75-90.
3. Bejaković, P. (2020). Važnost aktivne politike zapošljavanja i njezine evaluacije u Hrvatskoj. *Revija za socijalnu politiku*, 27(3), 329-341.
4. Bilić, N., Jukić, M. (2014). Nezaposlenost mladih – ekonomski, politički i socijalni problem s dalekosežnim posljedicama za cjelokupno društvo. *Pravni vjesnik*, 30(2), 485-505.
5. Bruno, G. S., Marelli, E. i Signorelli, M. (2014). The rise of NEET and youth unemployment in EU regions after the crisis. *Comparative Economic Studies*, 56(4), 592-615.
6. Brzinsky-Fay, C. (2022). NEET in Germany Labour Market Entry Patterns and Gender Differences. U: Levels, M., Brzinsky-Fay, C., Holmes, C., Jongbloed, J., Taki, H. (ur.), *The Dynamics of Marginalized Youth, Not in Education, Employment, or Training Around the World* (str. 56 – 86). London: Routledge.
7. CISOK. *O CISOK-u*. Posjećeno dana 29.4.2022 na mrežnoj stranici CISOK: <https://cisok.hr/>
8. CISOK. *"Pronađi me i osposobi me" – provedba aktivnosti dosega i obrazovanja neaktivnih mladih osoba u NEET statusu*. Posjećeno dana 29.4.2022 na mrežnoj stranici CISOK: <https://cisok.hr/>
9. CISOK. *"Projekt javi se, promjeni s(v)e!" za neaktivne mlade u NEET statusu*. Posjećeno dana 30.4.2022 na mrežnoj stranici CISOK: <https://cisok.hr/>
10. COST CA18213 Rural NEETs in Germany: 2009/2019 Overview (2020). Bruxelles: COST Action CA 18213, Rural NEET Youth Network, Modeling the risks underlying rural NEETs social exclusion.
11. EU-projekti (2018). *Znate li tko pripada NEET populaciji?*. Posjećeno 1.3.2022. na mrežnoj stranici EU-projekti: <https://www.eu-projekti.info/>

12. EU-projekti (2014). *Plan implementacije Garancija za mlade Republike Hrvatske*. Posjećeno: 24.2.2022. na mrežnoj stranici EU-projekti: <https://www.eu-projekti.info/>
13. Europa 2020. *Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast* (2010). Bruxelles: Europska komisija.
14. Eurostat (2020). *Zaposlenost – godišnja statistika*.
15. Eurostat (2021). *Statistics on young people neither in employment nor in education or training*. Posjećeno 7.4.2022 na mrežnoj stranici Eurostata: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained>
16. Eurostat (2022). *Statistics on young people neither in employment nor in education or training*. Posjećeno 17.9.2022 na mrežnoj stranici Eurostata: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained>
17. Europski-fondovi (2015). *Europska unija se približila ciljevima za obrazovanjem postavljenim u strategiji Europa 2020*. Posjećeno 1.3.2022. na mrežnoj stranici Europski-fondovi: <http://europski-fondovi.eu/>
18. Europska komisija. *Denmark*. Posjećeno dana 6.9.2022. na mrežnoj stranici Europske komisije: <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki>
19. Europska komisija (2020). *Youth Guarantee country by country – Denmark*. Posjećeno 6.9.2022. na mrežnoj stranici Europske komisije: https://ec.europa.eu/info/index_hr
20. Europska komisija (2020). *Youth Guarantee country by country – Netherlands*. Posjećeno 31.8.2022. na mrežnoj stranici Europske komisije: https://ec.europa.eu/info/index_hr
21. Europska komisija (2020). *Youth Guarantee country by country – Germany*. Posjećeno 12.8.2022. na mrežnoj stranici Europske komisije: https://ec.europa.eu/info/index_hr
22. Europska komisija (2017). *Tematski informativni članak o europskom semestru – Zaposlenost mladih*. Posjećeno 3.4.2022 na mrežnoj stranici Europske komisije: https://ec.europa.eu/info/index_hr
23. Europska komisija. *Vaš prvi posao preko EURES-a*. Posjećeno 24.2.2022 na mrežnoj stranici Europske komisije: https://ec.europa.eu/info/index_hr

24. Europski strukturni i investicijski fondovi. *OP Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.* Posjećeno 6.4.2022 na mrežnoj stranici Europski strukturni i investicijski fondovi: <https://strukturnifondovi.hr/>
25. Europski strukturni i investicijski fondovi. *Potpisan ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za operaciju "Nacionalna kampanja Garancija za mlade" Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike za provedbu operacije financirane sredstvima Europskog socijalnog fonda.* Posjećeno dana 10.4.2022 na mrežnoj stranici Europski strukturni i investicijski fondovi: <https://strukturnifondovi.hr/>
26. Eurofond (2015.). *Social inclusion of young people.* Luxembourg: Publications Office of the European Union.
27. Eurofond (2016). *Exploring the Diversity of NEETs.* Luxembourg: Publications Office of the European Union.
28. Majdak, M., Baturina, D., Berc, G. (2021). Ples na rubu: okolnosti i iskustva položaja mladih u NEET statusu na području Grada Zagreba. *Hrvatska i komparativna javna uprava: časopis za teoriju i praksu javne uprave*, 21(1), 89-128.
29. Mihalinec, D. (2020). Izazovi i mjere za NEET populaciju u Hrvatskoj. Diplomski rad. Zagreb: Pravni fakultet, Studijski centar socijalnog rada.
30. Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku (2020). *Nacrt Nacionalni program za mlade za razdoblje od 2020. do 2024. godine.* Zagreb: Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.
31. Srednja.hr. *Nacionalni plan za mlade nemamo već pet godina: Pitali smo nadležne kada ga planiraju donijeti.* Posjećeno dana 17.9.2022. na mrežnoj stranici Srednja.hr: www.srednja.hr
32. Tomić, I., Botrić, V., Žilić, I. (2018.). *Analiza stanja i preporuke za razvoj daljnjih aktivnosti za osobe u NEET statusu.* Zagreb: Ministarstvo rada i mirovinskog sustava.